

تحلیلی بر کمیت و کیفیت علمی مجلات علمی - پژوهشی کشور در حوزه

برنامه‌ریزی شهری در سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۰

Analysis of the quantity and quality of Iran scientific journals in the field of urban planning in the years 2008 - 2011

N. Zali^{1*}, M. Gholipour², N. Azimi³

نادر زالی^{۱*}، مستوره قلی پور^۲، نورالدین عظیمی^۳

Received: 29/07/2014

Accepted: 12/10/2014

پذیرش: ۹۳/۰۷/۲۰

دریافت: ۹۳/۰۴/۰۷

چکیده

Abstract

Nowadays, one of the obvious aspects and effects of each country's development is the quantity and quality of its publications. In this research, the trend of articles publication in 13 scientific-investigative journals related to the field of urban and regional planning from 2008 to 2011 has been studied by using Content Analysis techniques. This documents and library research is conducted using cross-sectional method. Publications in the field of urban and regional planning approved by the Ministry of Science are the Statistical population of this research. The results of this study indicate that during the past three years, more than 6 months has elapsed from passing half of the articles from admission to publication. Lasting the time of judgment of scientific-investigative journals' articles is an effective factor in reducing the validity of writings and articles; Moreover, it may cause research misconducts. Overlapping thematic articles caused by publishing the articles in the same axis, not publishing the researches focusing on today issues and challenges and debunk them by publishing in different timeframes are the problems that have always been encountered in this field.

امروزه یکی از نمودها و جلوه‌های بارز توسعه‌یافتگی هر سرزمین کمیت و کیفیت نشریات آن است. در این تحقیق، به بررسی روند انتشار مقالات در ۱۳ نشریه علمی-پژوهشی مرتبط با حیطه برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای طی سال‌های ۱۳۸۷-۱۳۹۰ با استفاده از تکنیک تحلیل محتوا پرداخته شده است. این تحقیق که در زمره پژوهش‌های اسنادی و کتابخانه‌ای قرار می‌گیرد با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی انجام گرفته است. جامعه آماری این تحقیق، نشریات حوزه برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای مورد تأیید وزارت علوم است. نتایج حاصل از این تحقیق نشان می‌دهد طی سه سال گذشته، زمانی بیش از ۶ ماه سپری شده است تا نیمی از مقالات از مرحله پذیرش به مرحله چاپ برسند. به درازا کشیده شدن زمان داوری مقالات نشریات علمی-پژوهشی علاوه بر بسترسازی برای ایجاد تخلفات پژوهشی، عاملی مؤثر در کاهش ارزش نوشتارها و مقالات است. همپوشانی مضمونی مقالات در اثر منتشر شدن مقالاتی با محورهای مشابه که توسط نگارندگان متفاوت در بازه‌های زمانی گوناگون تهیه شده، منتشر نشدن پژوهش‌هایی که به مسائل و چالش‌های روز پرداخته است و کم ارزش ساختن آن‌ها با انتشار در بازه زمانی دیگر از جمله مسائل و مشکلاتی است که همواره در این زمینه وجود داشته است.

Key Words: Content analysis, urban and regional planning, scientific-investigative journals.

واژگان کلیدی: تحلیل محتوا، برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای،

نشریات علمی-پژوهشی

1. Associated Professor of Urban Planning Department, Faculty of Arts and Architecture, Gilan University, Rasht, (N.zali54@gmail.com).

2. MA of Urban Planning, Lecturer of Mashhad Islamic Azad University, (Ms.gholipour@yahoo.com).

3. Assistant Professor of Urban Planning Department, Faculty of Arts and Architecture, Gilan University, (Nazimi86@yahoo.com).

۱. دانشیار گروه شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه گیلان، (نویسنده مسئول) (N.zali54@gmail.com).

۲. کارشناس ارشد برنامه‌ریزی شهری، مدرس دانشگاه آزاد اسلامی مشهد (Ms.gholipour@yahoo.com).

۳. استادیار گروه شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه گیلان (Nazimi86@yahoo.com).

مقدمه

امروزه یکی از نموده‌ها و جلوه‌های بارز توسعه یافتگی هر سرزمین کمیّت و کیفیت نشریات آن است (Alijani et al., 2009; Zakki, 2006; Bemanian, abaft et al., 2008). در این میان نشریات علمی-پژوهشی و تخصصی به دلیل روزآمدی، مجمل بودن نوشتارها، سرعت بالای انتقال تفکرات پژوهشگران به متخصصین و دانشجویان، بهای مناسب‌تر مجلات نسبت به کتاب‌های تخصصی، انتقال اطلاعات نسبتاً اصیل و دست اول، تحلیل‌های دقیق و کوشش در به کارگیری روش‌های شناخته شده و منطقی، علاوه بر آن که تجلی بخش میزان توسعه یافتگی علمی کشور در حوزه یاد شده هستند، بیانگر دستاوردهای حرفه‌های نوین داخلی و خارجی، دیدگاه‌های پژوهشگران و چراغ راهنمای دانش‌آموزان و دانش‌آموختگان این حوزه نیز به شمار می‌روند (Bemanian et al., 2008; Zakki, 2006; Ershad et al., 2005). از این رو، هدف این تحقیق آن است که از طریق بررسی روند انتشار ۱۳ مقاله در نشریه علمی-پژوهشی، ویژگی‌های کمی و کیفی نشریات یاد شده، مورد سنجش قرار گیرد.

مواد و روش‌ها

این تحقیق، در پی بررسی روند انتشار نشریات مرتبط با حوزه برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای در طی سال‌های ۱۳۸۷-۱۳۹۰ بوده است. از این رو، به سؤالات زیر پاسخ می‌گوید:

۱. کدامیک از نشریات در پیشبرد دانش برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای پُرکارتر عمل کرده‌اند؟
۲. به‌روزترین نشریات حوزه برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای کدامند؟
۳. چند دانشگاه و مرکز پژوهشی در راستای انتشار دستاوردهای علمی خود با نشریات سایر دانشگاه‌ها همکاری دارند؟

جامعه آماری مدنظر در این پژوهش، نشریات حوزه برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای مورد تأیید وزارت علوم است که از میان آن‌ها، نشریات برنامه‌ریزی و آمایش فضا، پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، تحقیقات جغرافیایی، جغرافیا و توسعه، جغرافیا، جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای، صفه، فضای جغرافیایی، مدیریت شهری، هنرهای زیبا، هویت شهر به صورت هدفمند انتخاب شدند. ملاک گزینش این نشریات، پُر مخاطب بودن آن‌ها و سهولت دسترسی به مقالات تمام شماره‌های منتشر شده آن‌ها بوده است.

این تحقیق، در زمره پژوهش‌های اسنادی و کتابخانه‌ای جای می‌گیرد. روش تحقیق توصیفی-تحلیلی بوده و رویکرد تحقیق کمی-کیفی با تأکید بر کیفی است. لازم به ذکر است که در استخراج داده‌های مورد نیاز از روش تحلیل محتوا بهره گرفته شده است.

تحلیل محتوا

روش تحلیل محتوا به‌عنوان بستر اصلی این تحقیق، چارچوب ساده و کلی دارد که در برگیرنده چند مفهوم اساسی است. این مفاهیم شامل داده‌های منتقل شده به تحلیل‌گر، متن داده‌ها، نحوه ابراز واقعیت بر اساس شناخت تحلیل‌گر، هدف تحلیل محتوا، استنباط به‌منزله و وظیفه اصلی و اعتبار به‌منزله معیار نهایی موفقیت هستند و چارچوب مورد نظر، سه کارکرد تجویزی، تحلیلی و روش‌شناختی دارد. تجویزی بودن آن بدین معنا است که راهنمای مفهوم‌سازی و طرح عملی تحلیل محتوا برای هر وضعیت باید مشخص باشد. تحلیلی بودن نیز بدین معنا است که بررسی انتقادی نتایج تحلیل محتوای دیگران را تسهیل نماید. روش شناختی بودن آن بدین معنا است که باید به رشد و پیشرفت نظام‌مند روش‌های تحلیل محتوا منجر شود. در حقیقت در هر تحلیل محتوا داده‌های مورد تحلیل باید روشن باشند و باید مشخص شود که تعریف

گزنی و بینش (۱۳۸۸)، در مقاله‌ای تحت عنوان تحلیل محتوای برترین نشریات علمی دنیا، به بررسی شرایط نشریات بین‌المللی در سال ۲۰۰۵، پرداخته‌اند. آن‌ها به بررسی نوبت چاپ، دامنه تعداد مقالات، ضریب تأثیر و شاخص‌های آنی، زبان مقالات و نوع مقالات در ۶۰۸۸ نشریه آی اس آی پرداخته‌اند. در طی این پژوهش آن‌ها بدین مهم دست یافتند که تنها ۳ درصد از کل مقالات منتشرشده در زمره مقالات مروری بوده و زبان عمده آن‌ها انگلیسی بوده است.

محمودی و اخوت (۱۳۸۷)، در پژوهشی با عنوان تحلیل اسنادی مقاله‌های پنج مجله علمی فارسی کتابداری و اطلاع‌رسانی بین سال‌های ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۵، به تحلیل محتوای ۲۵۲ مقاله از ۷۳۲ مقاله منتشر شده در نشریات کتابداری و اطلاع‌رسانی استان قدس، فصلنامه کتاب، فصلنامه علوم و فناوری اطلاعات، کتابداری و اطلاع‌رسانی پرداخته‌اند. آن‌ها در بهره‌گیری از این روش، از شاخص‌هایی همچون تعداد مقالات منتشر شده در هر نشریه، میزان استنادات صورت گرفته به هر مقاله، نوع استنادات هر مقاله (کتاب یا مقاله)، جنس مقاله (تألیف یا ترجمه) و پُر استنادترین منابع به کار برده شده در مقالات استفاده کردند.

زکّی (۱۳۸۵)، در مقاله‌ای تحت عنوان بررسی تحلیل محتوای گرایش‌های پژوهشی در مجلات علمی تخصصی مدیریت، به تحلیل محتوای ۲۸۶۸ مقاله از چهار نشریه علمی- تخصصی مدیریت پرداخته است و در این بررسی شاخص‌هایی همچون تعداد مقالات منتشرشده، سال چاپ، نوع مجله و تعداد نویسندگان را ملاک قرار داده است.

سنجش‌های پژوهش

جدول ۱، سنجش‌های استخراج شده از مرور تجارب داخلی و خارجی را نمایش می‌دهد.

آن‌ها چیست و از چه جمعیتی به‌دست می‌آیند (Krippendorff, 1999: 31-32).

پژوهشگران، گونه‌های مختلف تحلیل محتوا و کاربردهای آن را تعیین و مشخص کرده‌اند. از جمله، می‌توان به طبقه‌بندی یانيس (۱۹۶۵) اشاره نمود. یانيس تحلیل محتوا را به تحلیل محتوای عملگرایانه، تحلیل محتوای معنایی، تحلیل عناوین، تحلیل خصوصیات، تحلیل توصیف و تحلیل علائم تفکیک می‌کند (Ibid., 42).

تحلیل محتوای عمل‌گرایانه، شیوه‌هایی هستند که علائم را بر حسب علل یا آثار محتمل آن‌ها طبقه‌بندی می‌کنند. تحلیل محتوای معنایی، علائم را بر حسب معنای آن‌ها طبقه‌بندی می‌کند. تحلیل عناوین، فراوانی اشاره به موضوعات خاص (اشخاص، اشیا، گروه‌ها یا مفاهیم) و به‌طور کلی تحلیل موضوع را ارائه می‌نماید. تحلیل خصوصیات بر ارائه فراوانی خصوصیات معین مورد اشاره تمرکز دارد. در تحلیل توصیف فراوانی موضوعات خاص که به شیوه خاصی توصیف شده‌اند مطرح می‌گردد که در واقع همان تحلیل مضمون است. تحلیل علائم به کارگیری شیوه‌هایی هستند که محتوا را بر حسب خصوصیات روانی مادی علائم طبقه‌بندی می‌کنند.

پیشینه پژوهش

از جمله پژوهش‌هایی که به بررسی و تحلیل محتوای نشریات پرداخته‌اند می‌توان به پژوهش تی سانگ (۲۰۱۱) با عنوان سی سال پژوهش در زمینه گردشگری و مدیریت آن در چین: بررسی و تجزیه و تحلیل نشریات، اشاره کرد و در این پژوهش به تحلیل محتوای ۱۹ مقاله برگزیده از نشریات آموزشی انگلیسی زبان از سال ۱۹۷۸ تا ۲۰۰۸، پرداخته است و در این راستا، از شاخص‌هایی همچون سال انتشار نشریات، موضوع محوری مقالات و سازمان‌ها و نهادهای مشارکت‌کننده و غیره بهره گرفته است.

جدول ۱. سنجه‌های تحلیل محتوای نشریات علمی - پژوهشی

شماره	شاخص‌ها	منابع
۱	تعداد مقالات هر شماره از نشریه	K.F. Tsang(2011), Shih(2008) ارشاد سرابی(۱۳۸۹)، رضایی شریف‌آبادی(۱۳۸۸)، گزنی(۱۳۸۸)، زکی(۱۳۸۵)، ارشاد(۱۳۸۴)
۲	گرایش موضوعی هر نشریه	Julien(2011), Louis D'Agostino(2011), Shih(2008), Nasir(2005) رضایی شریف‌آبادی(۱۳۸۸)، بمانیان(۱۳۸۷)
۳	گرایش‌های مضمونی هر نشریه	Julien(2011), K.F. Tsang(2011), Louis D'Agostino(2011), Shih(2008), Nasir(2005) ذاکر صالحی(۱۳۸۸)، رضایی شریف‌آبادی(۱۳۸۸)
۴	میزان مشارکت نهادهای علمی	Julien(2011), K.F. Tsang(2011), Louis D'Agostino(2011), L. Bell(2010), Arredondo(2005) علیچانی(۱۳۸۸)، بمانیان(۱۳۸۷)، ارشاد(۱۳۸۴)
۵	مشارکت گروه‌های علمی-تخصصی	Louis D'Agostino(2011), L. Bell(2010), Arredondo(2005) علیچانی(۱۳۸۸)، بمانیان(۱۳۸۷)
۶	مدت زمان پذیرش مقاله	Shih(2008) بمانیان(۱۳۸۷)
۷	منبع استخراج مقاله	K.F. Tsang(2011) بمانیان(۱۳۸۷)
۸	تعداد صفحات هر مقاله	رضایی شریف‌آبادی(۱۳۸۸)، زکی(۱۳۸۵)
۹	تناسب ساختار مقاله با قالب مقالات علمی-پژوهشی	Shih(2008) ارشاد(۱۳۸۴)
۱۰	روش تحقیق	Julien(2011), Louis D'Agostino(2011), Mantzoukas(2009), Shih(2008), Arredondo(2005), Nasir(2005) رضایی شریف‌آبادی(۱۳۸۸)، زکی(۱۳۸۵)، ارشاد(۱۳۸۴)
۱۱	رویکرد تحقیق	Julien(2011), Louis D'Agostino(2011), Shih(2008), Arredondo(2005), Nasir(2005) رضایی شریف‌آبادی(۱۳۸۸)، زکی(۱۳۸۵)، ارشاد(۱۳۸۴)
۱۲	نوع تحقیق	Julien(2011), Louis D'Agostino(2011), Mantzoukas(2009), Shih(2008), Nasir(2005) رضایی شریف‌آبادی(۱۳۸۸)، زکی(۱۳۸۵)
۱۳	دستاوردها و نوآوری‌های مقاله	Shih(2008), Nasir(2005) بمانیان(۱۳۸۷)
۱۴	روزآمدی نشریات	محمودی(۱۳۸۷)، ارشاد(۱۳۸۴)
۱۵	ضریب تأثیر	Nasir(2005) بمانیان(۱۳۸۷)

یافته‌های تحقیق

۱. بررسی ضریب تأثیر نشریات

ضریب تأثیر نشریات، یک شاخص کمی است که برای ارزیابی، مقایسه و رتبه‌بندی نشریات علمی در رشته‌های مختلف در سطح ملی یا برای مقایسه مجله‌ها در سطح

بین‌المللی بکار گرفته می‌شود. این شاخص، نشان دهنده فراوانی استنادهایی است که در طول یک دوره زمانی مشخص به یک مقاله چاپ‌شده در یک نشریه داده می‌شود. بررسی روند تغییرات ضریب تأثیر نشریات ۱۳ گانه بررسی شده، نشان می‌دهد که از سال ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۰، بر میزان ارجاعات و استناددهی به مقالات تمام نشریات

افزوده شده است. آنچه که در تمام این چهار سال (سه دوره) مشهود است، تفاوت میان نشریات هویت شهر، هنرهای زیبا و صغه با سایر نشریات است. این سه نشریه در تمام دوره‌ها استنادات کمتری داشته‌اند (جدول ۲).

جدول ۲. بررسی ضریب تأثیر نشریات

ردیف	نام نشریه	۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷
۱	جغرافیا و توسعه	0.1060	0.1190	0.1280	0.1580
۲	پژوهش‌های جغرافیای انسانی	0.1060	0.1190	0.1280	0.1580
۳	هنرهای زیبا	0.1020	0.0870	0.0810	0.1540
۴	جغرافیا	0.1060	0.1190	0.1280	0.1580
۵	برنامه‌ریزی و آمایش فضا	0.1060	0.1190	0.1280	0.1580
۶	فضای جغرافیایی	0.1060	0.1190	0.1280	0.1580
۷	هویت شهر	0.1020	0.0870	0.0810	0.1540
۸	مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای	0.1060	0.1190	0.1280	0.1580
۹	مدیریت شهری	0.1020	0.0870	0.0810	از سال ۸۷ علمی-پژوهشی شد
۱۰	جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی	0.1060	0.1190	0.1280	0.1580
۱۱	تحقیقات جغرافیایی	0.1060	0.1190	0.1280	0.1580
۱۲	جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای	0.1060	0.1190	0.1280	0.1580
۱۳	صغه	0.1020	0.0870	0.0810	0.1540

منبع: یافته‌های تحقیق

جدول ۳. تعداد و سهم مقالات منتشر شده در

نشریات مورد بررسی طی سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۰

ردیف	نام نشریه	تعداد مقاله	درصد
۱	فصلنامه جغرافیا و توسعه	۱۱۸	۱۲/۴
۲	پژوهش‌های جغرافیای انسانی	۱۱۳	۱۱/۸
۳	هنرهای زیبا	۹۱	۹/۵
۴	جغرافیا	۹۰	۹/۴
۵	برنامه‌ریزی و آمایش فضا	۸۲	۸/۶
۶	فضای جغرافیایی	۸۲	۸/۶
۷	هویت شهر	۶۵	۶/۸
۸	پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای	۶۳	۶/۶
۹	مدیریت شهری	۶۰	۶/۳
۱۰	جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی	۵۹	۶/۲
۱۱	تحقیقات جغرافیایی	۵۳	۵/۶
۱۲	جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای	۴۱	۴/۳
۱۳	صغه	۳۷	۳/۹
	جمع	۹۵۴	۱۰۰
	میانگین	۷۳/۴	۷/۷

منبع: یافته‌های تحقیق

۲. بررسی تعداد مقالات منتشر شده در نشریات

بر اساس مطالعات انجام شده، هر کدام از نشریات مورد بررسی، به‌طور میانگین، ۷۳/۴ مقاله در طی سه سال منتشر نموده‌اند که بیشترین سهم مربوط به فصلنامه جغرافیا و توسعه با ۱۲/۴ درصد، پژوهش‌های جغرافیای انسانی با ۱۱/۸ درصد و نشریه هنرهای زیبا با ۹/۵ درصد است. کمترین سهم متعلق به نشریات صغه با ۳/۹ درصد، جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای با ۴/۳ درصد و تحقیقات جغرافیایی با ۵/۶ درصد است (جدول ۳).

بیش از ۲۰ صفحه، ۰٪ مقالات کمتر از ۱۰ صفحه تعلق داشته‌اند. در نشریه تحقیقات جغرافیایی، ۶۹/۸٪ مقالات بیش از ۲۰ صفحه و ۰٪ آن‌ها کمتر از ۱۰ صفحه داشته‌اند. این در حالی است که نشریات هنرهای زیبا و هویت شهر، روندی معکوس را طی نموده‌اند. ۵۴٪ مقالات نشریه هنرهای زیبا کمتر از ۱۰ صفحه و مابقی مقالات (۴۶٪) مابین ۱۰-۱۵ صفحه داشته‌اند. در نشریه هویت شهر، ۶۵٪ در مقالات مابین ۱۰-۱۵ صفحه و تنها ۲٪ آن‌ها بیش از ۲۰ صفحه بوده‌اند. سایر نشریات، طی این سال‌ها، روند نسبتاً متعادل‌تری داشته‌اند.

۳) بررسی تعداد صفحات مقالات منتشر شده در نشریات بررسی‌های صورت گرفته نشان می‌دهد که نشریه برنامه‌ریزی و آمایش فضا، عمدتاً مقالاتی با بیش از ۲۰ صفحه (۶۳٪) را منتشر کرده است. در حالی که هیچ تمایلی (۰٪) به انتشار مقالات کمتر از ۱۰ صفحه نداشته است. این مهم، در نشریه فضای جغرافیایی، جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای و تحقیقات جغرافیایی روند مشابهی را داشته است. چرا که بیشترین میزان انتشارات این نشریه متعلق به مقالات بیش از ۲۰ صفحه‌ای (۶۵٪) بوده است و کمترین آن به مقالات کمتر از ۱۰ صفحه (۰٪) تعلق داشته است. در نشریه جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای ۶۴٪ به مقالات

جدول ۴. مقایسه تطبیقی نشریات مبتنی بر تعداد صفحات مقالات منتشر شده در سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۰

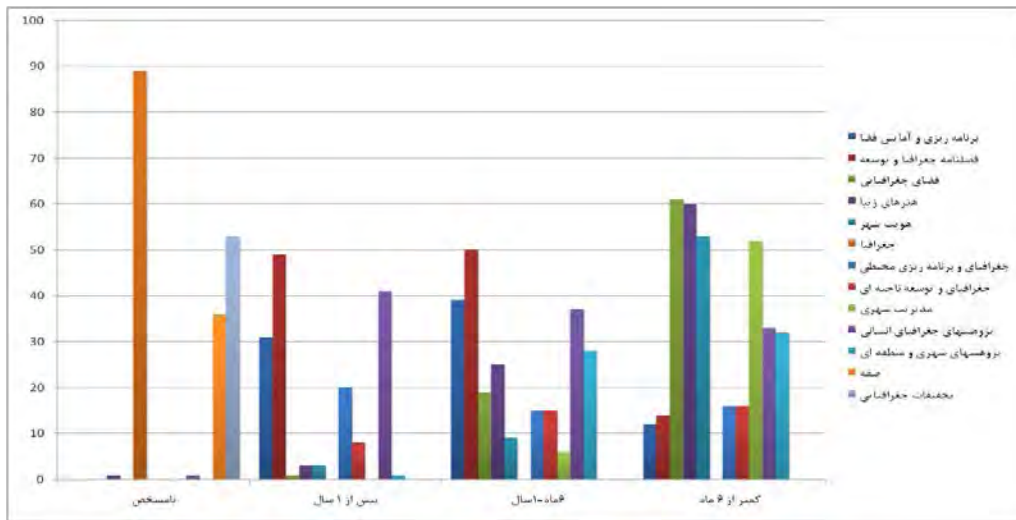
ردیف	نشریه	کمتر از ۱۰ صفحه			۱۰-۱۵ صفحه			بیش از ۲۰ صفحه		
		تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
۱	برنامه‌ریزی و آمایش فضا	۰	۰	۴	۵	۲۶	۳۲	۵۲	۶۳	۸۲
۲	فصلنامه جغرافیا و توسعه	۲	۱	۲۰	۱۸	۴۸	۴۳	۴۲	۳۸	۱۱۲
۳	فضای جغرافیایی	۰	۰	۶	۷	۲۲	۲۸	۵۳	۶۵	۸۱
۴	هنرهای زیبا	۴۸	۵۴	۴۱	۴۶	۰	۰	۰	۰	۸۹
۵	هویت شهر	۲۲	۳۴	۴۲	۶۵	۰	۰	۱	۲	۶۵
۶	جغرافیا	۱	۱	۱۹	۲۲	۳۶	۴۰	۳۳	۳۷	۸۹
۷	جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی	۲	۳٫۹	۶	۱۱	۳۶	۶۲٫۷	۱۱	۲۱٫۵	۵۱
۸	جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای	۰	۰	۳	۸	۱۱	۲۸	۲۵	۶۴	۳۹
۹	مدیریت شهری	۹	۱۵	۲۵	۴۳	۲۱	۳۶	۳	۵	۵۸
۱۰	پژوهش‌های جغرافیای انسانی	۴	۴	۴۳	۳۸	۵۸	۵۲	۷	۶	۱۱۲
۱۱	پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای	۰	۰	۴	۶٫۵	۳۴	۵۵٫۷	۲۳	۳۷٫۷	۶۱
۱۲	صفه	۱۱	۳۰	۱۴	۳۹	۱۰	۲۸	۱	۳	۳۶
۱۳	تحقیقات جغرافیایی	۰	۰	۲	۳٫۷	۱۴	۲۶	۲۷	۶۹٫۸	۵۳
	مجموع	۹۹	۱۰	۲۲۹	۲۵	۳۱۲	۳۴	۲۸۸	۳۱	۹۲۸

منبع: یافته‌های تحقیق

عمدتاً متعلق به نشریات جغرافیا، صفه و تحقیقات جغرافیایی بوده‌اند. بدین ترتیب بیشتر مقالات (۳۴۹) در بازه زمانی کمتر از شش ماه منتشر شده‌اند (نمودار ۲). در میان نشریات مذکور، فضای جغرافیایی، هویت شهر و مدیریت شهری بیشترین مقالات را در بازه زمانی کمتر از شش ماه منتشر ساخته‌اند. همچنین، فصلنامه جغرافیا و توسعه در بازه زمانی شش ماه تا یک سال بوده‌اند. سایر

۴. بررسی بازه زمانی انتشار مقالات در نشریات مروری بر زمان پذیرش و زمان انتشار مقالات نشان می‌دهد که ۳۴۹ مقاله در کمتر از شش ماه، ۲۴۳ مقاله در بازه شش ماه تا یک سال و ۱۵۷ مقاله در بازه زمانی بیش از یک سال منتشر شده‌اند. این در حالی است که زمان پذیرش ۱۸۰ مورد از آن‌ها مشخص نبود از این‌رو، در هیچ یک از بازه‌های یاد شده جای نمی‌گیرند. این مقالات

نشریات بر هیچیک از این بازه‌های زمانی متمرکز نیستند.

نمودار ۱. مقایسه نشریات بر اساس مدت زمان چاپ مقالات (یافته‌های تحقیق)

پژوهش دیگری و مستقل به‌شمار می‌آیند. هر چند نشریاتی مانند فضای جغرافیایی (۹۶٫۳٪)، جغرافیا (۹۳٫۳٪) و مدیریت شهری (۹۱٫۳٪) ارقام نسبتاً مشابهی را در بخش مقالات مستقل ارائه می‌کنند. در این میان، مقالات انتشار یافته در نشریه هنرهای زیبا و هویت شهر میان هر چهار بخش مذکور، به‌صورت نسبتاً همگون، توزیع شده‌اند و بر بخش خاصی تمرکز ندارند.

۵. بررسی منابع استخراج مقالات منتشر شده در نشریات می‌توان منابع استخراج مقالات را به چهار دسته مقالات استخراج شده از طرح‌های تحقیقاتی، پایان‌نامه‌های دکتر، پایان‌نامه‌های ارشد و مقالات مستقل تقسیم‌بندی کرد. بر اساس جدول ۴ مقالات منتشر شده در نشریاتی از قبیل برنامه‌ریزی و آمایش فضا، فصلنامه جغرافیا و توسعه، جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای و تحقیقات جغرافیایی به‌دور از هرگونه وابستگی به

جدول ۵. مقایسه تطبیقی نشریات مبتنی بر منبع استخراج مقالات منتشر شده در سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۰

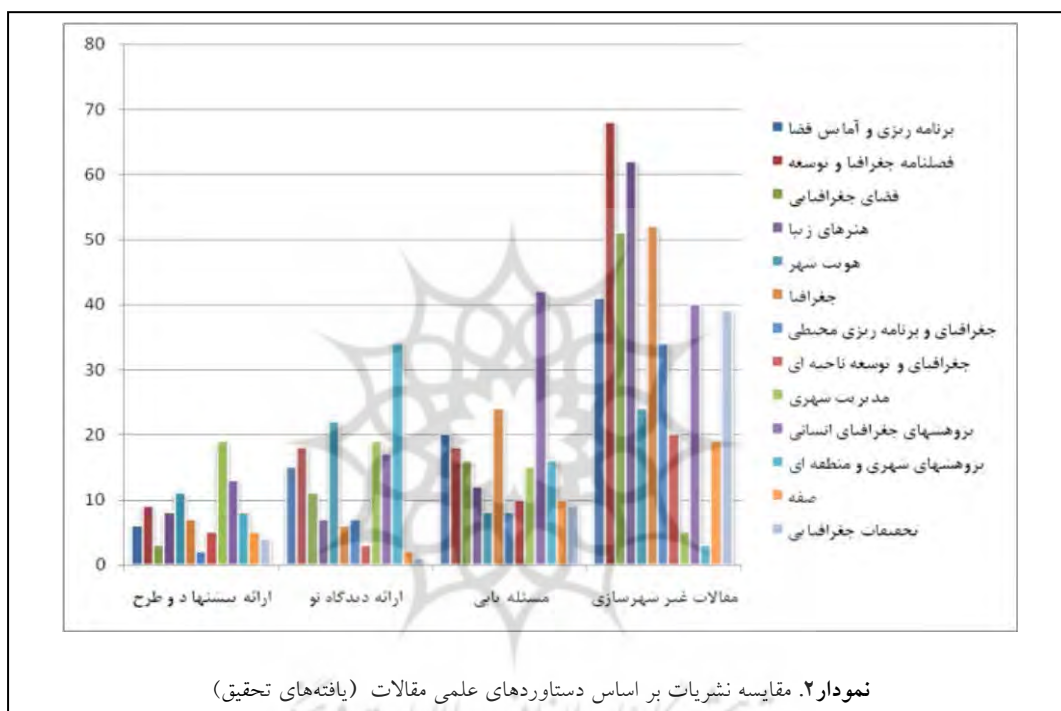
ردیف	نشریه	طرح تحقیقاتی		پایان‌نامه دکتر		پایان‌نامه ارشد		مستقل		مجموع مقالات هر نشریه
		تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
۱	برنامه‌ریزی و آمایش فضا	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۸۲	۱۰۰	۸۲
۲	فصلنامه جغرافیا و توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۱۳	۱۰۰	۱۱۳
۳	فضای جغرافیایی	۱	۱/۲	۰	۰	۲	۲/۵	۷۸	۹۶٫۳	۸۱
۴	هنرهای زیبا	۱۹	۲۱/۳	۱۴	۱۵/۷	۱۶	۱۸	۴۰	۴۴٫۹	۸۹
۵	هویت شهر	۲	۳/۱	۱۳	۲۰	۹	۱۳/۸	۴۰	۶۱٫۵	۶۵
۶	جغرافیا	۳	۳/۴	۲	۲/۲	۱	۱/۱	۸۹	۹۳٫۳	۸۹
۷	جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی	۱	۰/۲	۰	۰	۰	۰	۵۰	۹۸٫۰	۵۱
۸	جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳۹	۱۰۰	۳۹
۹	مدیریت شهری	۴	۶/۹	۰	۰	۱	۱/۷	۵۳	۹۱٫۴	۵۸
۱۰	پژوهش‌های جغرافیای انسانی	۵	۴/۵	۴	۳/۶	۳	۲/۷	۱۰۰	۸۹٫۳	۱۱۲
۱۱	پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای	۰	۰	۱	۱/۶	۰	۰	۶۰	۹۸٫۴	۶۱
۱۲	صفه	۳	۸/۳	۱	۲/۸	۱	۲/۸	۳۱	۸۶٫۱	۳۶
۱۳	تحقیقات جغرافیایی	۱	۱/۹	۰	۰	۰	۰	۵۲	۹۸٫۱	۵۳
	مجموع	۳۹	۴/۲	۳۵	۳/۸	۳۳	۳/۶	۸۲۱	۸۸/۵	۹۲۸

منبع: یافته‌های تحقیق

۶. بررسی دستاوردهای علمی نشریات

در راستای تعیین دستاوردهای حاصل از هر مقاله، این مقوله در چارچوب مسئله‌یابی، ارائه دیدگاه نو و ارائه پیشنهاد و طرح، تقسیم‌بندی شد. نمودار ۲، سهم هر نشریه را در دستاوردهای یادشده به روشنی نشان می‌دهد. همان‌گونه که در تصویر مشهود است، عمده مقالات غیرشهرسازی بوده‌اند که این میزان در نشریه فصلنامه

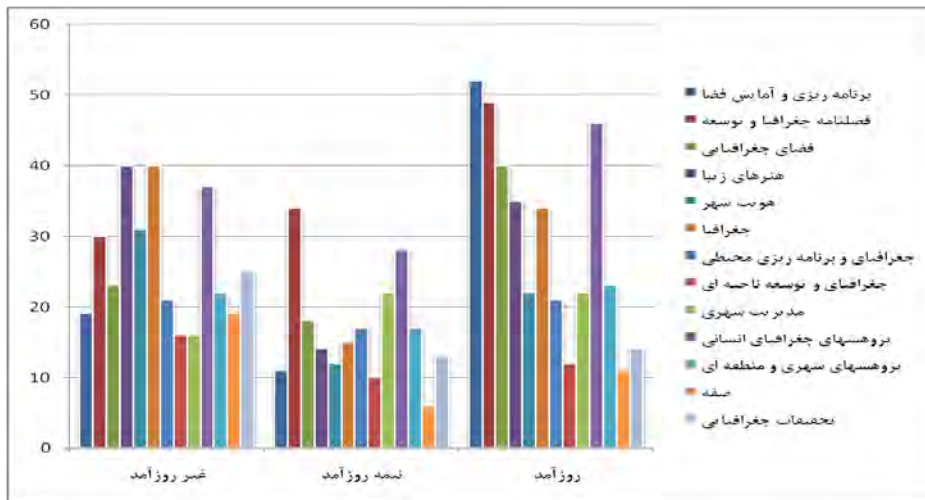
جغرافیا و توسعه، هنرهای زیبا، جغرافیا و فضای جغرافیایی نسبت به سایر نشریات نمود آشکارتری داشته است. همچنین این نمودار نشان می‌دهد، که دستاورد مسئله‌یابی عمدتاً در نشریه پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ارائه دیدگاه نو عمدتاً در پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای و ارائه پیشنهاد و طرح عمدتاً در نشریه مدیریت شهری مطرح می‌شود.

۷. بررسی روزآمدی نشریات

در این تحقیق، روزآمدی نشریات بر مبنای روزآمدی مقالات آن‌ها مورد مطالعه قرار گرفته است. روزآمدی هر مقاله به روزآمدبودن منابع مورد استفاده در آن بستگی دارد. چنانچه بیشتر منابع مورد استفاده در یک مقاله متعلق به پنج‌سال گذشته باشند، آن مقاله روزآمد نامیده می‌شود. منابع مورد استفاده مابین پنج تا ۱۰ سال گذشته باشند، نیمه‌روزآمد و بیش از ۱۰ سال غیرروزآمد خوانده می‌شود. بر این مبنای مبتنی بر جدول ۷، بخش عمده مقالات منتشرشده در نشریات مورد نظر (۴۱٪) روزآمد هستند. در این میان، ۲۳٪ آن‌ها نیمه‌روزآمد و ۳۶٪ نیز غیرروزآمد هستند.

طبق نمودار ۳، نشریه برنامه‌ریزی و آمایش فضا، فصلنامه جغرافیا و توسعه و نشریه پژوهش‌های جغرافیای انسانی از روزآمدترین نشریات به‌شمار می‌روند. در میان نشریات نیمه‌روزآمد، به‌ترتیب، فصلنامه جغرافیا و توسعه، پژوهش‌های جغرافیای انسانی و نشریه مدیریت شهری در بالاترین جایگاه قرار دارند و نشریات هنرهای زیبا، جغرافیا و پژوهش‌های جغرافیای انسانی در زمره نشریات غیر روزآمد قرار می‌گیرند. بدین‌ترتیب می‌توان نشریه برنامه‌ریزی و آمایش فضا را به‌عنوان روزآمدترین و نشریات هنرهای زیبا و جغرافیا را به‌عنوان غیر روزآمدترین نشریات قلمداد کرد.

نمودار ۳. مقایسه تطبیقی میزان روزآمدی نشریات (یافته‌های تحقیق)

۸. بررسی گروه‌های مشارکت‌کننده علمی-تخصصی

نتایج حاصل از بررسی‌های صورت گرفته نشان می‌دهد که در سه سال یاد شده، نزدیک به ۱۲۱ گروه علمی-تخصصی شامل دانشگاه‌های داخلی و خارجی و نهادهای رسمی و غیر رسمی در روند تولید مقالات در نشریات مورد نظر همکاری داشته‌اند. در این میان دانشگاه‌های تهران، تربیت مدرس، اصفهان، تبریز، شهید بهشتی، علوم تحقیقات، سیستان و بلوچستان، فردوسی، زنجان، یزد و علوم صنعت، همچنین بخش‌های اداری و سازمان‌ها، بیشترین همکاری را در این زمینه داشته‌اند. بررسی شمار مقالاتی که این گروه‌های علمی-تخصصی در نشریات ۱۳ گانه مذکور منتشر کرده‌اند، نشان از چگونگی همکاری آن‌ها با یکدیگر است.

نتایج حاصل از نمودار ۴، میزان همکاری میان گروه‌های علمی-تخصصی و نشریات را نشان می‌دهد:

دانشگاه تهران، بیشترین همکاری را در طی سه سال گذشته با نشریه پژوهش‌های جغرافیای انسانی (۱۳۴ مقاله) و کمترین همکاری را با نشریه صنف (۳ مقاله) داشته است. دانشگاه تربیت مدرس، بیشترین همکاری را با نشریه برنامه‌ریزی و آمایش فضا (۸۹ مقاله) و کمترین همکاری را با نشریه تحقیقات جغرافیایی (۱ مقاله) داشته است.

دانشگاه اصفهان، بیشترین همکاری را با نشریه جغرافیا و نشریات صنف، هوبت شهری و جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای (۰ مقاله) داشته است.

دانشگاه تبریز، بیشترین همکاری را با نشریه فضای جغرافیایی (۲۷ مقاله) و کمترین همکاری را با نشریه هوبت شهر و مدیریت شهری (۰ مقاله) داشته است.

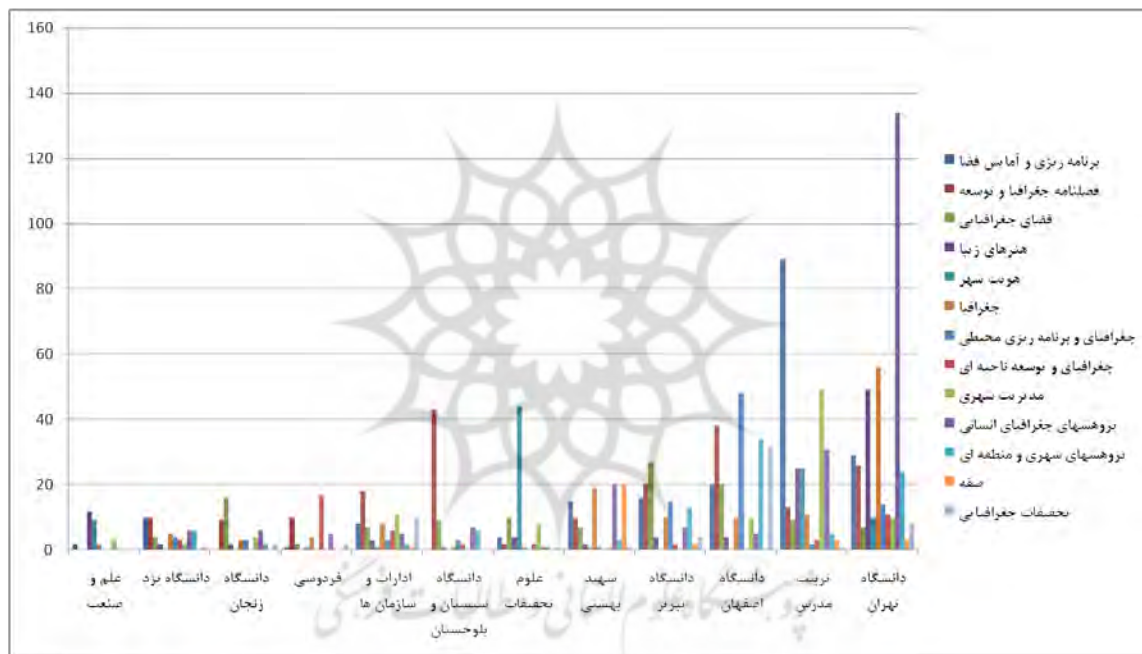
دانشگاه شهید بهشتی، بیشترین همکاری را با نشریات صنف (۲۰ مقاله) و پژوهش‌های جغرافیای انسانی (۲۰ مقاله) و کمترین همکاری را با نشریه جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای (۰ مقاله) داشته است.

دانشگاه علوم تحقیقات تهران، بیشترین همکاری را با نشریه هوبت شهر (۴۴ مقاله) و کمترین همکاری را با نشریات صنف (۰ مقاله) و جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی (۰ مقاله) داشته است.

دانشگاه سیستان و بلوچستان، بیشترین همکاری را با نشریه فصلنامه جغرافیا و توسعه (۴۴ مقاله) و کمترین میزان همکاری را با نشریات برنامه‌ریزی و آمایش فضا (۰ مقاله)، هوبت شهر (۰ مقاله)، مدیریت شهری (۰ مقاله)، صنف (۰ مقاله) و تحقیقات جغرافیایی (۰ مقاله) داشته است. دانشگاه فردوسی مشهد، بیشترین همکاری را با نشریه جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای (۱۷ مقاله) و کمترین همکاری را

(۱۰ مقاله) و کمترین میزان همکاری را با نشریات هویت شهر (۰ مقاله) و نشریه صفا (۰ مقاله) داشته است. دانشگاه علم و صنعت، بیشترین همکاری را با نشریه هنرهای زیبا (۱۲مقاله) و کمترین میزان همکاری را با نشریات فصلنامه جغرافیا و توسعه (۰مقاله)، فضای جغرافیایی (۰ مقاله)، جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی (۰ مقاله)، جغرافیا و برنامه‌ریزی ناحیه‌ای (۰ مقاله)، پژوهش‌های جغرافیای انسانی (۰ مقاله)، پژوهش‌های منطقه‌ای (۰ مقاله)، صفا (۰ مقاله) و تحقیقات جغرافیایی (۰ مقاله) داشته است.

با نشریه صفا (۰ مقاله)، پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای (۰ مقاله)، مدیریت شهری (۰ مقاله)، جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی (۰ مقاله) و هنرهای زیبا (۰ مقاله) داشته است. دانشگاه زنجان، بیشترین همکاری را با نشریه فضای جغرافیایی (۱۶ مقاله) و کمترین همکاری را با نشریات برنامه‌ریزی و آمایش فضا (۰ مقاله)، هویت شهری (۰ مقاله)، جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای (۰ مقاله) و صفا (۰ مقاله) داشته است. دانشگاه یزد، بیشترین همکاری را با نشریات برنامه‌ریزی و آمایش فضا (۱۰ مقاله) و فصلنامه جغرافیا و توسعه

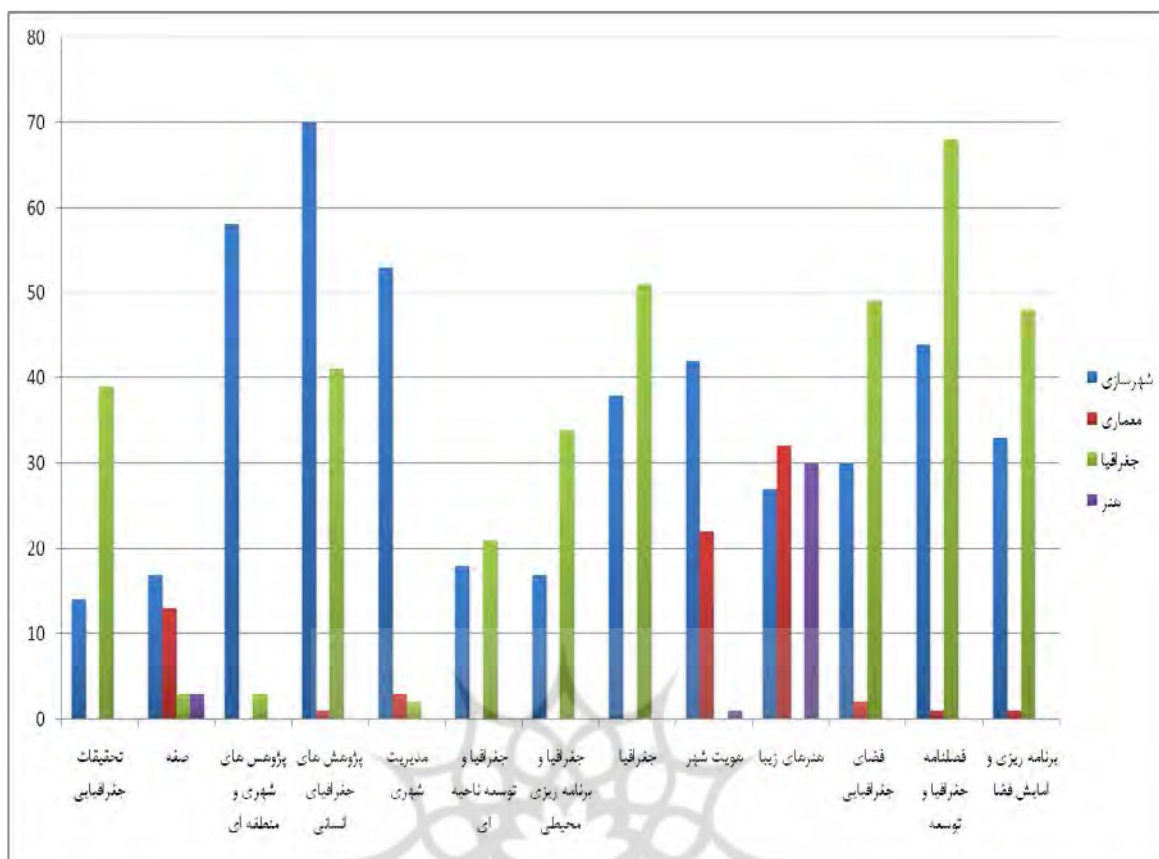

نمودار ۴. بررسی میزان تمایل به همکاری میان دانشگاه‌ها و نشریات (تعداد مقالات منتشر شده) (یافته‌های تحقیق)

۹. بررسی محور علمی مورد بحث در نشریات

نشریه پژوهش‌های جغرافیای انسانی تنها بر شهرسازی و پس از آن بر جغرافیا استوار بوده است. نشریات صفا و هویت شهر عمدتاً به مقوله‌های شهرسازی و معماری پرداخته است. در این میان، نشریه مدیریت شهری صرفاً به مباحثی حول محور شهرسازی توجه داشته است. نشریه هنرهای زیبا نیز به مقوله معماری، مباحث هنری و در نهایت به شهرسازی پرداخته است (نمودار ۵).

نتایج حاصل از بررسی‌های صورت گرفته، نشان می‌دهد که نشریه تحقیقات جغرافیایی، نشریه جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای، فضای جغرافیایی، فصلنامه جغرافیا و توسعه، نشریه برنامه‌ریزی آمایش فضا، نشریه جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی و نشریه جغرافیا در طی سه سال گذشته تنها بر دو محور جغرافیا و شهرسازی استوار بوده است. در حالی که نشریه پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای و

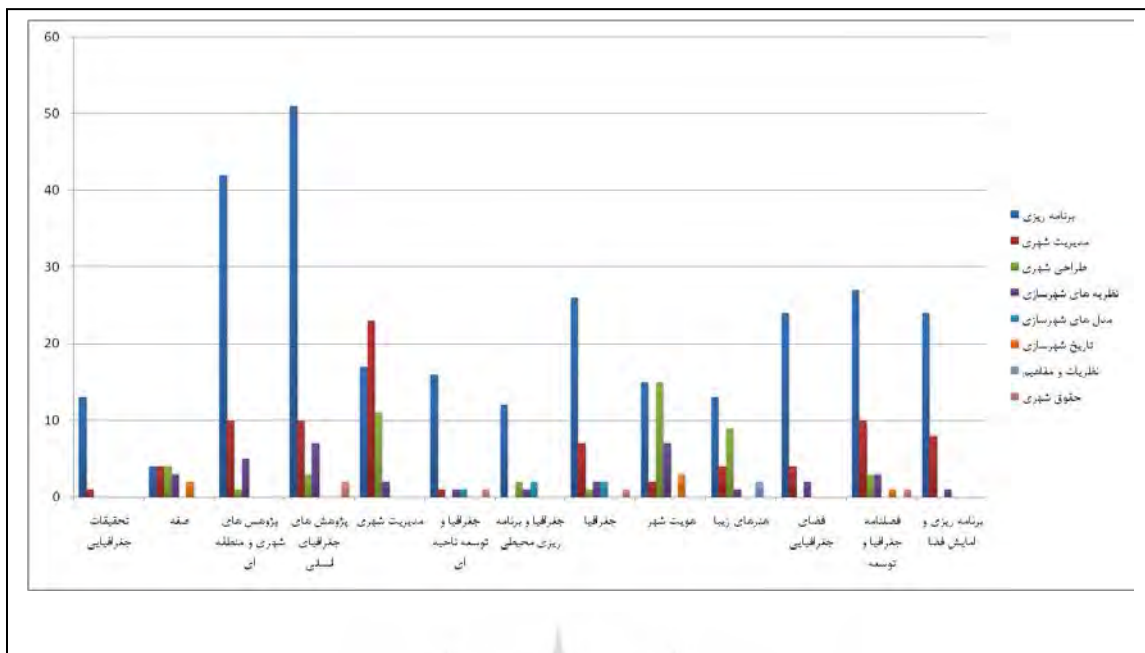
نمودار ۵. بررسی دانش محوری و محور علمی نشریات طی سال های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۰ (یافته های تحقیق)

به برنامه ریزی و سپس مدیریت شهری مبذول داشته است.

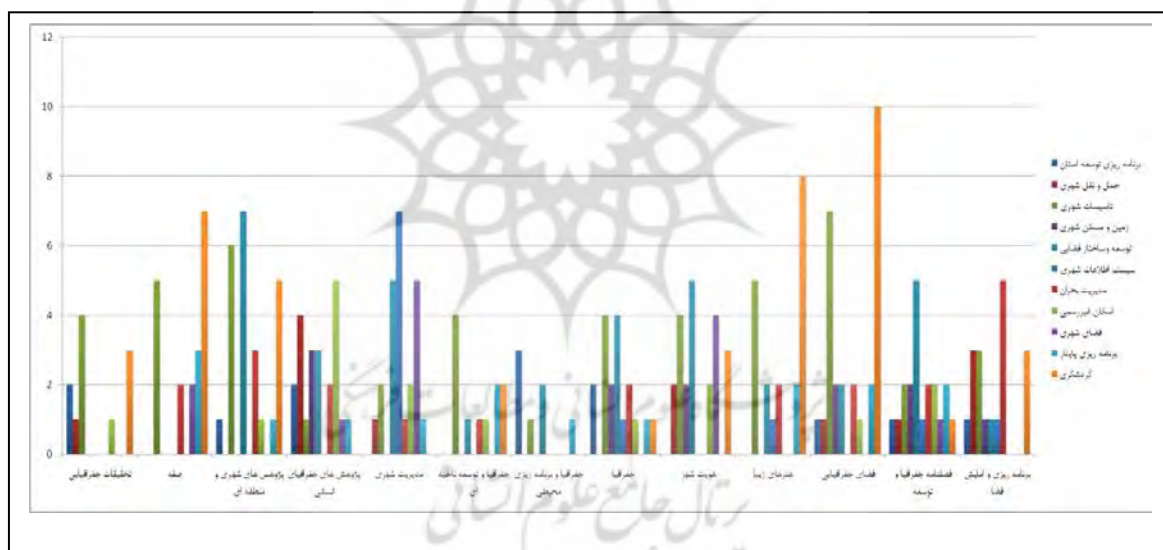
نشریه صفه، نگاه خاصی به هیچ یک از گرایش های شهرسازی نداشته و به برنامه ریزی، مدیریت شهری و طراحی شهری در یک سطح پرداخته است. نشریه مدیریت شهری، نخست به مقوله مدیریت شهری، پس از آن برنامه ریزی و در نهایت به طراحی شهری پرداخته است. نشریه هویت شهری، نخست به مقوله برنامه ریزی و پس از آن به مقوله نظریات شهرسازی توجه ویژه داشته است. نشریه هنرهای زیبا، ابتدا برنامه ریزی و سپس طراحی شهری را مد نظر قرار داده است.

۱۰ بررسی حوزه های شهرسازی برجسته در نشریات

در نمودار ۶، حوزه های شهرسازی، در قالب برنامه ریزی، مدیریت شهری، طراحی شهری، نظریه های شهرسازی، مدل های شهرسازی، تاریخ شهرسازی، مفاهیم و حقوق شهری بررسی شده است. نتایج حاصل نشان دهنده این است که نشریات تحقیقات جغرافیایی، جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، فضای جغرافیایی، برنامه ریزی و آمایش فضا، جغرافیا و جغرافیا و توسعه ناحیه ای، به طور عمده بر گرایش برنامه ریزی استوار بوده است. نشریات پژوهش های شهری و منطقه ای و پژوهش های جغرافیایی انسانی و فصلنامه جغرافیا و توسعه توجه خاصی نخست

نمودار ۶. بررسی حوزه مطالعاتی اصلی نشریات طی سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۰. (یافته‌های تحقیق)

نمودار ۷. بررسی موضوعات برجسته مطرح در نشریات طی سال‌های ۱۳۸۷ - ۱۳۹۰ (یافته‌های تحقیق)

توسعه استان، حمل‌ونقل شهری، فضای شهری، زمین و مسکن شهری، شهرهای جدید، سیستم اطلاعات شهری، هویت مکان، اقتصاد شهری و توسعه روستایی بوده- اند(نمودار ۷).

بر این اساس، می‌توان موضوعات محوری هر یک از

۱۱. بررسی موضوعات شهرسازی برجسته در نشریات
 بررسی موضوعات شهرسازی مطرح طی سه سال گذشته نشان می‌دهد که پرمخاطب‌ترین موضوعات به ترتیب کاربری، گردشگری، توسعه و ساختار فضایی، مدیریت بحران، اسکان غیر رسمی، برنامه‌ریزی پایدار، برنامه‌ریزی

نشریات را به صورت زیر مطرح کرد:

۱۲. فصلنامه جغرافیا و توسعه، به طور برابر به موضوعات

توسعه و ساختار فضایی و کاربری ها پرداخته است.

۱۳. نشریه برنامه ریزی و آمایش فضا، بیشتر به مقوله

مدیریت بحران و کاربری های شهری پرداخته است.

بحث و نتیجه گیری

بررسی شاخص های مورد نظر در قالب جامعه مورد

بررسی نشان دهنده نتایج زیر است:

تعداد مقالات منتشر شده در هر نشریه: بیشترین سهم

انتشار مقالات در طی سه سال گذشته به نشریات جغرافیا

و توسعه، پژوهش های جغرافیای انسانی و هنرهای زیبا

اختصاص داشته است. نشریه جغرافیا و توسعه، به ترتیب

بر دو محور جغرافیا و شهرسازی توجه داشته است.

نشریه پژوهش های جغرافیای انسانی، به ترتیب بر

محورهای شهرسازی و جغرافیا و نشریه هنرهای زیبا

به ترتیب بر محورهای معماری و هنر استوار بوده است.

این در حالی است که کمترین مقالات در این بُرهه زمانی

به نشریه صفا، با محورهای شهرسازی و معماری، و

نشریات جغرافیا و توسعه ناحیه ای و تحقیقات جغرافیایی

با محورهای جغرافیا و شهرسازی اختصاص داشته است.

تعداد صفحات مقالات منتشر شده در هر نشریه: نشریات

برنامه ریزی و آمایش فضا، فضای جغرافیایی، جغرافیا و

توسعه ناحیه ای و نشریه تحقیقات جغرافیایی عمدتاً مقالاتی

با بیش از ۲۰ صفحه را پذیرش نموده و منتشر ساخته اند و

نشریه هنرهای زیبا و هویت شهر، بیشتر بر مقالات

۱۰-۱۵ صفحه ای تمرکز داشته اند.

فاصله زمانی میان پذیرش تا چاپ: بیش از نیمی از

مقالات منتشر شده در طی سه سال گذشته مدت زمانی

بیش از ۶ ماه را از مرحله پذیرش تا چاپ پشت سر

گذارده اند. به درازا کشیده شدن زمان داوری مقالات در

نشریات علمی- پژوهشی علاوه بر بسترسازی برای ایجاد

۱. نشریه تحقیقات جغرافیایی، به ترتیب به موضوعات

تأسیسات شهری، کاربری و گردشگری پرداخته است.

۲. نشریه صفا، به ترتیب به موضوع گردشگری و تأسیسات

شهری پرداخته است.

۳. نشریه پژوهش های شهری و منطقه ای، به ترتیب به

موضوعات کاربری و توسعه ساختار فضایی و پس از آن

تأسیسات شهری و گردشگری پرداخته است.

۴. نشریه پژوهش های جغرافیای انسانی، به طور برابر به

کاربری و اسکان غیررسمی پرداخته است.

۵. نشریه مدیریت شهری، به ترتیب به موضوعات سیستم

اطلاعات شهری و فضای شهری و در نهایت کاربری

پرداخته است.

۶. نشریه جغرافیا و توسعه ناحیه ای، به برنامه ریزی توسعه

استان پرداخته است.

۷. نشریه جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، عمدتاً به مقوله

برنامه ریزی توسعه استان توجه داشته است.

۸. نشریه جغرافیا، به موضوعات توسعه و ساختار فضایی

شهری، تأسیسات شهری و کاربری ها پرداخته است.

۹. نشریه هویت شهر، به ترتیب به موضوعات توسعه و

ساختار فضایی و پس از آن به فضای شهری و تأسیسات

شهری پرداخته است.

۱۰. نشریه هنرهای زیبا، به طور مشهودی به مقوله گردشگری

توجه داشته و پس از آن به طور برابر به اسکان غیررسمی و

تأسیسات شهری پرداخته است.

۱۱. نشریه فضای جغرافیایی، ابتدا به مقوله گردشگری و

پس از آن به مقوله تأسیسات و کاربری های شهری

پرداخته است.

بیشتر به انتشار چنین مقالاتی همت گمارده است. نشریه پژوهش‌های جغرافیای انسانی به ارائه دیدگاه نو و نشریه هنرهای زیبا، جغرافیا و توسعه، جغرافیا و فضای جغرافیایی به مسئله‌یابی پرداخته‌اند.

روزآمدی نشریات: مرور به‌روزترین منابع منتشرشده در هر حوزه مطالعاتی و پژوهشی، گامی است مؤثر در روزآمد ساختن نتیجه حاصل از آن پژوهش. بدین ترتیب می‌توان از تکرار مکرات، طی کردن گام‌هایی که پیش از این پژوهشگران دیگر در سایر نقاط جهان طی کرده‌اند، جلوگیری نمود. همچنین، بهره‌گیری از روش‌های نوین در هر حوزه و دنبال‌کردن نتایج حاصل از پژوهش‌های پیشین، موجب پیشبرد گام به گام دانش و پیشرفت روزافزون می‌شود. می‌توان نشریاتی را که با انتخاب بهینه مقالات و مد نظر قرار دادن این پارامتر در هنگام غربال‌گری نوشتارها بدین امر مهم توجه ویژه دارند، در زمره نشریات بروز و یا به بیانی دیگر روزآمد برشمرد. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد نشریات برنامه‌ریزی و آمایش فضا، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، مدیریت شهری و فصلنامه جغرافیا و توسعه را می‌توان در زمره روزآمدترین نشریات سه سال گذشته دانست.

گروه‌های علمی - تخصصی مشارکت‌کننده: شواهد گواه آن است که در سه سال گذشته، قریب به ۱۲۱ گروه علمی - تخصصی شامل دانشگاه‌های داخلی و خارجی و نهادهای رسمی و غیررسمی در روند تولید مقالات در نشریات مورد نظر همکاری داشته‌اند. در این میان دانشگاه‌های تهران، تربیت مدرس، اصفهان، تبریز، شهید بهشتی، علوم تحقیقات، سیستان و بلوچستان، فردوسی، زنجان، یزد و علم و صنعت، همچنین بخش اداری و سازمان‌ها بیشترین همکاری را در این روند داشته‌اند. دانشگاه تهران، تربیت مدرس، علوم تحقیقات، فردوسی، دانشگاه اصفهان و دانشگاه سیستان و بلوچستان بیشترین همکاری را با نشریات درون دانشگاهی خود داشته‌اند. این در حالی است که دانشگاه علم و صنعت تعامل مثبتی

تخلفات پژوهشی، عامل مؤثری در کاسته شدن از ارزش نوشتارها و مقالات است. هم‌پوشانی مضمونی مقالات در اثر منتشر شدن مقالاتی با محورهای مشابه و تهیه آن‌ها از سوی نگارندگان متفاوت در بازه‌های زمانی گوناگون، منتشر نشدن پژوهش‌هایی که به مسائل و چالش‌های روز پرداخته است و کم‌ارزش ساختن آن‌ها با انتشار در بازه زمانی دیگر از جمله مسائل و مشکلات مطرح در این زمینه است. در این میان، نشریاتی همچون فضای جغرافیایی، هویت شهر و مدیریت شهری در زمره نشریاتی هستند که طی سه سال گذشته تلاش بسیاری برای کاهش زمان داوری مقالات داشته‌اند.

منبع استخراج مقالات در هر نشریه: شواهد گواه آن است که به جز نشریات هویت شهر و هنرهای زیبا، بیشتر مقالات منتشرشده در سایر نشریات، از نظر مأخذ و منبع استخراج، مستقل بوده‌اند. به نظر می‌رسد روند انتشار مقالاتی که جامعیت و غنای آن‌ها حاصل پژوهش‌های گسترده‌تری همچون پایان‌نامه‌ها و طرح‌های پژوهشی است، آسان‌تر است و بدین ترتیب، در تشویق نگارندگان به نگرشی عمیق‌تر و ژرف‌اندیشی در حیطه دانش پژوهشی بسیار مؤثر خواهد بود.

دستاوردهای علمی نشریات: بررسی توصیفی و تحلیلی مسائل شهرسازی در این بُرهه زمانی از جذاب‌ترین محورهای پژوهشی بوده است. در این میان برخی گام فراتر نهاده و به بیان دیدگاه‌های نو در قالب بازخوانی مفاهیم پیشین در بستر زمان حاضر و ترجمان دیدگاه‌های برون وطنی به زبان شهرسازی ایرانی پرداخته‌اند. اما آنچه که کمتر بدان پرداخته شده است، ارائه طرح و پیشنهادی کاربردی در حیطه شهرسازی است. هرچند دو طیف نخست از مقالات، ارزش‌الایی در حوزه پژوهش دارند اما پل ارتباط میان حوزه پژوهش و اجرا را می‌توان در گستره نوشتارهای طرح - راهکار محور دنبال کرد. در این میان نشریه مدیریت شهری در زمره نشریاتی است که

داغ‌ترین موضوعات شهرسازی در طی سه سال گذشته: طی سه سال گذشته، موضوع تأسیسات شهری برجسته‌ترین موضوع مورد بحث در نشریه تحقیقات جغرافیایی، مقوله گردشگری برجسته‌ترین عنوان در نشریه صفا و هنرهای زیبا و بحث کاربری‌های شهری داغ‌ترین بحث نشریات پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای و پژوهش‌های جغرافیای انسانی بوده است. سیستم اطلاعات جغرافیایی شهری، توسعه و ساختار فضایی، برنامه‌ریزی توسعه استان، به ترتیب، داغ‌ترین مباحث و برجسته‌ترین موضوعات در نشریات مدیریت شهری، هویت شهری، جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای و جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی بوده‌اند. این مسئله نشان می‌دهد طیف محدودی از موضوعات شهرسازی طی سال‌های گذشته در همه نشریات مورد نظر مهم قلمداد می‌شدند. در صورتی که بسیاری از موضوعات دیگر، چه در حوزه برنامه‌ریزی و چه در حوزه طراحی و مدیریت شهری، نادیده انگاشته شده‌اند. هر چند افزایش شمار پژوهش‌های صورت گرفته در چند محور مشخص به غنای آن حوزه می‌انجامد اما نادیده انگاشتن سایر مباحث به افزایش فاصله میان مباحث پژوهشی و مباحث اجرایی و مورد بحث در عمل دامن خواهد زد.

راهکارها

۱. تخصیص شدن نشریات

به نظر می‌رسد با توجه به تخصیص شدن رشته شهرسازی و افزایش گرایش‌های این حوزه، تخصیص شدن نشریات راهکار مؤثری برای تسریع بررسی و چاپ مقالات باشد. بدین ترتیب نشریات برنامه‌ریزی و آمایش فضا، جغرافیا و توسعه، فضای جغرافیایی، جغرافیا، جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی و تحقیقات جغرافیایی، به حیطة علوم مرتبط با جغرافیا و نشریه هنرهای زیبا به حیطة معماری و هنر و نشریات هویت شهر، مدیریت

با نشریات دانشگاه تهران و دانشگاه زنجان و تبریز همکاری قابل توجهی با نشریات دانشگاه اهر داشته‌اند. تسهیل مسیر همکاری نشریات و مراکز پژوهشی گوناگون با یکدیگر در راستای تبادل اطلاعات، تنوع ایده‌ها، تنوع پژوهشگران و تیم‌های پژوهشی مؤثر و مفید خواهد بود. انحصاری کردن نشریات و کاهش امکان چنین همکاری‌هایی، مسیر نشریات علمی-پژوهشی را به سمت ایده‌هایی خاص از دایره پژوهش‌گرانی ویژه می‌کشاند و از ارزش، روزآمدی اندیشه و جذابیت آن‌ها خواهد کاست.

پروژه‌ترین نشریات در تولید دانش شهرسازی: نتایج پژوهش نشان می‌دهد که طی سه سال گذشته نشریات پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، صفا، هویت شهری و مدیریت شهری، عمدتاً مقوله شهرسازی را در اولویت نخست انتشارات خود قرار داده‌اند. در صورتی که این دانش در اولویت دوم و سوم سایر نشریات قرار گرفته است. برجسته‌ترین حوزه‌های شهرسازی مطرح در نشریات: در میان نشریات مورد بررسی، تنها نشریه هنرهای زیبا مقوله طراحی شهری و نشریه مدیریت شهری مقوله مدیریت شهری را از میان سایر حوزه‌های شهرسازی در اولویت نخست قرار داده‌اند. این در حالی است که نشریه صفا، هر دو مقوله را در یک رده مورد نظر قرار داده است. در این میان، سایر نشریات عمدتاً به مبحث برنامه‌ریزی توجه ویژه داشته‌اند. هر چند، شهر یک محیط پویا است و این خود بسترساز پویایی حوزه‌های گوناگون شهرسازی می‌شود. اما نادیده انگاشتن و کم‌رنگ شمردن برخی جنبه‌های مهم در درازمدت به توسعه نابرابر این دانش می‌انجامد. از این‌رو، بهتر آن است که متناسب با تخصیص شدن روزبه‌روز دانش شهرسازی، نشریات تخصصی در حوزه‌های مختلف، از جمله برنامه‌ریزی شهری، مدیریت شهری، طراحی شهری، منظر شهری، نظریات شهرسازی و غیره راه‌اندازی شوند و برای هر چه گسترده شدن این دانش، تلاش شود.

فعالیت نشریات، می‌توان نشریات جدید را با در نظر گرفتن کمبودهای موجود تأسیس کرده و از نابرابری‌های رایج در پرداختن به علوم مرتبط با شهرسازی کاست. ۵. افزایش چاپ مقالات استخراج شده از فعالیت‌های

پژوهشی

از جمله تمهیداتی که می‌توان برای غنا بخشیدن به محتوای نشریات بکار برد، افزایش تمایل نشریات به انتشار مقالاتی است که حاصل فعالیت‌های پژوهشی غنی مانند پایان‌نامه‌ها، طرح‌های پژوهشی و غیره هستند.

۷. بسترسازی برای مشارکت عادلانه پژوهشگران

بخش‌های مختلف در هر نشریه

با در نظر گرفتن سهمیه مشخص برای دانشگاه یا مراکز پژوهشی پشتیبانی‌کننده هر نشریه، می‌توان شاهد گستره متنوع و عادلانه‌ای از گروه‌های مشارکت‌کننده در نشریه‌های مختلف بود.

۸. فراخوان ارائه موضوعات به‌روز

یکی از راهکارهایی که در راستای به‌روزرسانی محتوای نشریات می‌تواند راهگشا باشد، در نظر گرفتن محورهای موضوعات پیشنهادی است. این بدان منظور نیست که هر شماره به محوری خاص همچون بافت فرسوده، حمل و نقل و غیره اختصاص یابد. بلکه می‌توان با ارائه موضوعات مطرح شهرسازی دنیا و یا معضلات شهری کلان‌شهرهای کشور و غیره، به مقالات جذب شده سمت و سو داده و محتوای نشریات را کاربردی‌تر و به‌روزتر کرد.

شهری، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای و صغه به حیطه شهرسازی اختصاص می‌یابند (نمودار ۶). با توجه به تخصصی شدن حیطه مبدل شدن نشریات از فصلنامه به ماهنامه

افزایش شمار دانشجویان دوره کارشناسی ارشد و دکترا، همچنین تمایل به بهبود و ارتقای جایگاه علمی، از جمله تمایلات رایج در فضای دانشگاهی ایران است. تبدیل فصلنامه‌ها به ماهنامه‌ها می‌تواند پاسخگوی مناسب این نیاز بوده و با تسریع چاپ مقالات، پژوهشگران را در انجام فعالیت‌های پژوهشی تشویق نماید.

۲. افزایش تعداد مقالات چاپ شده در شماره نشریات

به نظر می‌رسد با توجه به شمار بالای مقالات ارسال شده به نشریات، علاوه بر افزایش شمار نشریات تخصصی باید تعداد مقالات چاپ شده در هر شماره را نیز افزایش داد.

۳. کاهش تعداد صفحات مقالات

از جمله راهکارهایی که می‌توان در جهت افزایش شمار مقالات منتشر شده در هر شماره از نشریات بکار برد، کاهش تعداد صفحات مقالات است. در بررسی‌های صورت گرفته، نشریات صغه، هویت شهر، هنرهای زیبا و مدیریت شهری، بخش عمده مقالات را در قالب ۱۵ صفحه به چاپ رسانده‌اند. بدین ترتیب استاندارد ۱۰-۱۵ صفحه برای تمام نشریات پیشنهاد می‌شود.

۴. کاهش زمان بررسی مقالات

بهبتر است مسئولین نشریات با اتخاذ تدابیر مناسب و جلب همکاری موثر داوران زمان داوری را کاهش دهند.

References

1. Alijani, R., Karami, N., Mohammadi, F. (2009), Content Analysis of Journal of Information Science. Journal of book. No.82: 73-87.
2. Arredondo, P.; C. Rosen, D.; Rice, T.; Perez, P, G. Tovar- Gamero, Z. (2005), Multicultural Counseling: A 10-year Content Analysis of the Journal of Counseling and Development. Journal of Counseling and Development. Vol. 2, No. 83:155-161.
3. Barden, L. (1994), Content Analysis. Translation: Yamani Douzi Sorkhabi, Mohammad, Ashtiani, Maliheh, Shahid Beheshti press, first edition.

4. Bemanian, M., Ahaft Yeganeh, M., Naderi, M. (2008), Quantitative and Qualitative Evaluation of Journal of Fine Arts During 12 year period, Journal of Fine arts, N. 35: 135-145.
5. Elo, S., Kyngas, H. (2007), The qualitative Content Analysis Process, Journal Compilation, N. 22: 107-115.
6. Ershad Sarabi, R., Eslaminezhad, T., Shafian, H. (2010), Content Analysis of Published Articles in the Journal of Medical Education in Iran. Journal of strides in development of medical education, Vol.7, N.2:119-126.
7. Ershad, F., Gharakhani, M., Mirzaee, A. (2005), Documents Analysis Arbitration Articles of Journal of Sociology, Journal of Iranian sociological association, Vol.6, N.4: 3-33.
8. Gazani, A., Binesh, M. (2009), Content Analysis of Best Scientific Journals of World. Journal of book, N.82: 56-72.
9. Golkar, K. (1998), Exploring the Definition of Urban Design. Tehran, Samin press, First Edition.
10. Habibi, H. (2007), From City to Urban. Tehran university press. 7th Edition.
11. Julien, H., Pecoskie, J., Reed, K. (2011), Trends of Information Behavior Research 1999-2008: A Content Analysis, Library and Information Science Research, N.33: 19-24.
12. K. F. Tsang, N.; H.C. Hsu, C. (2011), Thirty Years of Research on Tourism and Hospitality Management in China: A Review and Analysis of Journal Publications. International Journal of Hospitality Management. N.30: 886- 896.
13. Kamrava, M. (2007), Introduction to Contemporary Urbanism, Tehran university press, Second Edition.
14. Krippendorff, K. (2009), Content Analysis: Methodological Foundations. Translation: Houshang Nayebi, Tehran: Ney press. 4th Edition.
15. L. Bell, R. (2010), The Relative Frequency of Faculty's Publications: A Content Analysis of Refereed Business Journals., Academy of Educational Leadership Journal. N. 2:59-84.
16. Louis D, Agostino, A., KS., Benjamin; Trott, K., Regalado Ramos, C. (2011), What's the state of energy studies research?: A Content Analysis of Three Leading Journals, 1999- 2000, Energy. N.36: 508-519.
17. Mahmoudi, Z., Okhovati, M. (2008), Five Persian Journal Citation Analysis of LIS's Articles, 2002-2006, Iranian Research Institute for Information Science and Technology, Vol. 24, N. 2:49- 64.
18. Mantzoukas, S. (2009), The Research Evidence Published in High Impact Nursing Journals, 2000-2006: A Quantitative Content Analysis, International Journal of Nursing Studies. N.4: 479- 489.
19. Mohammadimehr, Gh. (2008), Content Analysis: A Practical Guide to Research. Tehran: Danesh Negar press. First Edition.
20. Nasir, S. (2005), Development, Change and Transformation of Management Information Systems (MIS): A Content Analysis of Articles, published in Business and Marketing Journals. International Journal of Information Management. N.25: 442-457.
21. Pakzad, J. (2006). Theoretical Foundation and Process of Urban Design., Tehran: Samin press. First Edition.
22. Rezaee Sharif Abadi, S.; Mehdizadeh Taleshi, M.; Farghdan, S. (2009), Content Analysis of Journal of Ganjineh-ye-Asnad, Journal of Book. N.82: 88-108.
23. Rezvanian, M. (2002), Management of Urban Development, Tehran: Paivand-e-No press. First Editon.
24. Seifodiny, F. (2007), Principles of Urban Planning, Tehran: Ayizh press. Third Edition.
25. Shieh, E. (2007), An Introduction to the Fundamentals of Urban Planning. Science and Technology University press. 18th edition.
26. Shieh, M., Feng, J., Tsai, Ch. (2008), Research and Trends in the Field of Learning, 2001-2005: A Content Analysis of Cognitive Studies in Selected Journals, Computers and Education. N. 51: 955-967.
27. Tomos MC Donald, B. (2008), Landscape Design Documentation, Translation:

28. Hosseinioun, Solmaz, Tehran: Samin press. First Edition.
29. United Nations Asian and Pacific Development Institute. (1985), Planning and Rural Development at the Local Level, Translation: Abbas Mojber, Tehran: Ministry of Planning and Budget, First Edition.
30. Zaker Salehi, Gh., Zaker Salehi, A. (2001), Editorial Content Analysis of National Newspapers in 1378, Journal of Social Science Letter. N.17:47-70.
31. Zaker Salehi, Gh. , Zaker salehi, A. (2009), Contents Analysis of Comprehensive Scientific Draft of Country and Proposition of Evaluation Pattern, Journal of Science and Technology Policy, Vol. 2. N. 2: 29-45.
32. Zaki, M. (2006), Content Analysis of Research Trends in Scientific Magazines Specialized Management, Journal of Management of Knowledge, Vol. 19. N. 75:43- 74.
33. writing.colostate.edu
34. www.britannica.com

